

ชื่อเรื่อง	ปาย: การสร้างอัตลักษณ์และการให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว
ชื่อผู้เขียน	นางสาวปานแพร เซวาน์ประยูร
ชื่อปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารศาสตร์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พัฒนาการการท่องเที่ยวและการสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยว “ปาย” อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) การสร้างความหมายซึ่งสะท้อนผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการท่องเที่ยวโดยผ่านสายตาของคนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ และ 3) ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการประยุกต์อัตลักษณ์และการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยพื้นที่ศึกษาคืออำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยชุมชน ตัวแทนภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศและผู้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์พัฒนาการเชิงประวัติศาสตร์ (Structural - Historical Development Approach) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปเชิงอุปมาน (Inductive Method) ในส่วนของการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การวางแผนฉากทัศน์ (Scenario Planning) มาใช้ในการประกอบสร้างยุทธศาสตร์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวปายผลการวิจัยมีดังนี้

1. การท่องเที่ยวอำเภอปาย มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ได้เริ่มมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นจุดแวะพักของนักเดินทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอนจนกลายเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยในแต่ละช่วงเวลานั้นอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวปายได้ถูกสร้าง (Construct) รื้อสร้าง (Deconstruct) และผลิตซ้ำ (Reconstruct) จากชุมชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ อัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมานั้นไม่ได้มีการยึดติดแต่เพียงว่าใครเป็นผู้สร้างแต่การดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ ถูกทำให้เลื่อนไหลและต่างใช้ร่วมกันระหว่างกลุ่มคนแต่ละกลุ่มอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวปายประกอบด้วย 1) Utopia เป็น Utopai นครเมกกะของฝรั่งเศส 2) เมืองแห่งขุนเขา ป่าไม้และความหนาวเย็น 3) เมืองแห่งยาเสพติด ผีนกัณฐา 4) เมือง Artist สินค้า handmade 5) จิบกาแฟหอมกรุ่นต้องเมืองปาย 6) Pai In Love ปาย

โรแมนติก รักกันได้ตลอด 7) เมืองแห่งดนตรีเรกเก้ 8) ปาย “มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์” และ 9) ปาย is nothing

2. สัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวปายได้ถูกสร้างขึ้นจากนักท่องเที่ยว ชุมชน และผู้ประกอบการ โดยสัญญาทางวัฒนธรรมดังกล่าวได้ถูกสะท้อนผ่านอาหารเครื่องแต่งกายของที่ระลึกสถาปัตยกรรมความเชื่อและเรื่องเล่าตลอดจนกิจกรรมและงานประเพณีซึ่งวัตถุประสงค์ในการให้ความหมายเชิงสัญญาทางวัฒนธรรมนั้นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอปาย เนื่องจากความหมายเชิงสัญญาทางวัฒนธรรมดังกล่าวสามารถเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยว กระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยว อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมระบบความคิดและค่านิยมของชุมชน

3. ผลการจัดทำยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการประยุกต์อัตลักษณ์และการสร้างความหมายเชิงสัญญาเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าวิสัยทัศน์ (Vision) การพัฒนา คือ “พัฒนาการท่องเที่ยวปายให้ดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ภายใต้วิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี ของผู้คนที่หลากหลาย โดยมีระบบการจัดการที่เหมาะสม” โดยมีพันธกิจ (Mission) 4 ประการ คือ 1) พัฒนาอำเภอปายให้เป็นอำเภอที่มีอัตลักษณ์ความเป็นปายภายใต้วิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี ของผู้คนที่หลากหลาย 2) เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีระบบการจัดการที่ดี ภายใต้อัตลักษณ์ของอำเภอปาย เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของอำเภอปายอย่างยั่งยืน 3) พัฒนาอำเภอปายให้เป็นเมืองที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายสามารถพัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศได้ และ 4) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวอำเภอปายบนพื้นฐานของอัตลักษณ์ปายและเพื่อให้บรรลุตามพันธกิจดังกล่าวได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategies) การพัฒนา 5 ด้านประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพื่อการท่องเที่ยว 2) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสินค้าของที่ระลึก สินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว 3) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน 4) ยุทธศาสตร์ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว 5) ยุทธศาสตร์ในการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ทางวัฒนธรรม

Title	Pai: The Process of Identity Development and Cultural Construction of Meaning for the Tourism Industry
Author	Miss Parnprae Chaoprayoon
Degree of	Doctor of Philosophy in Administrative Science
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Chalermchai Panyadee

ABSTRACT

The objectives of this research were to explore : 1) development of tourism and creation of “Pai” tourism identity in Pai district, Mae Hong Son province; 2) creation of a meaning of cultural reflection in relation to tourism through the perspective of the local people, tourists and entrepreneurs; and, 3) appropriate strategies used in the application of identity and meaning construction towards the development of tourism products in Pai district, Mae Hong Son province. This research was a qualitative type of research that was conducted in Pai district, Mae Hong Son province with respondents consisting of communities, representatives from local government and non-government sectors, local and foreign tourists, and entrepreneurs. Data were analyzed by using Structural-Historical Development Approach, Content Analysis and Inductive Method. The Scenario Planning was used to create a management strategy for the production of Pai tourism products. Results of the study are indicated below.

1) Tourism in Pai district has been found to have continuously developed ever since it started to become a mere place to stop and rest by tourists who traveled to Mae Hong Son province but has now become an increasingly popular destination for both Thai and foreign tourists. All those times, the identity for Pai tourism had been both constructed or deconstructed and reconstructed by the community, entrepreneurs, tourists and even government officials. This particular tourism identity that was constructed was not of a permanent character but only those who have constructed the identity existed permanently, and the identity continued to flow with times as used by various groups based on their own convenience. Through the study, Pai tourism identity was found to consist of being 1) a utopia, a mecca-city for backpackers; 2) a town of highlanders, silk and cold weather; 3) an area for drugs, heroin and marijuana; 4) a place for artists and handmade products; 5) a place for sipping aromatic brewed coffee; 6) as in “Pai In

Love”, a place for romance and endless love; 7) a place for Reggae music; 8) as Pai, “a place of diverse ethnic minorities”; and 9) as “Pai is nothing”.

1) Cultural understanding of Pai tourism was created by tourists, community and entrepreneurs as reflected in food, attire, souvenirs, architecture, beliefs and stories including activities and tradition. The purpose of providing meaning to cultural understanding of Pai tourism was to promote tourism in Pai district because this meaning was able to improve the value of tourism while being able to motivate the need for tourism and most of all, as an expression of the the importance of culture, thinking system and community acceptance.

2) Regarding result of the strategic management suitable for application of identity and construction of meaning towards the development of Pai tourism products in Maehongson province, it showed that the vision for development that was “the development of Pai tourism to survive in an identity of life, culture, and tradition of a diverse group of people under a suitable management”, was expressed through four (4) distinct missions: 1) development of Pai district as an area with its own identity under a lifestyle, culture and tradition of a diverse group of people; 2) development of Pai district as a tourism town with good management based on the potential of the Pai district to sustainably develop tourism products of Pai district; 3) development of Pai district to be a place where diverse tourism potentials could be improved to the national level; and 4) development of participation from every sector for the improvement of tourism products of Pai district based on Pai identity. In addition, in order to obtain these above-mentioned missions, development strategies were set up in terms of : 1) a strategy in the development of welfare services for tourism; 2) a strategy in the development of souvenir products and community tourism products; 3) a strategy for the sustainable development of tourism sites; 4) a strategy in the conservation of traditional arts and culture of the local community for tourism; and; 5) a strategy in the creation of new cultural tourism sites.

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย บุญญาคติ ที่ให้การสนับสนุนดูแลเอาใจใส่ ทุ่มเทเวลาในการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ความสำเร็จของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ยังเกิดจากความอนุเคราะห์ของคณะกรรมการที่ปรึกษาที่ได้ให้คำแนะนำ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุษฎีนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงกชมาศ เอกเอี่ยม อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ และ ดร.ละเอียด ศิลา น้อย ผู้วิจัยจึงรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.อนุสรณ์ คุณานุสรณ์ ที่เป็นประธานคณะกรรมการสอบป้องกันคุษฎีนิพนธ์และให้ความเมตตา แนะนำในการปรับปรุงคุษฎีนิพนธ์นี้ให้มีคุณภาพ และขอขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในดานวิชาการและการดำเนินชีวิต และขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ให้ทุนสนับสนุนทุนการศึกษาระดับปริญญาเอกตามโครงการเครือข่ายเชิงกลยุทธ์เพื่อผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่ได้อุดหนุนวิจัย ประเภทบัณฑิตศึกษา ประจำปี 2554

ขอขอบพระคุณชุมชนปายที่สละเวลาในการพูดคุย ขอขอบคุณสำหรับการต้อนรับเป็นอย่างดีตลอดจนรอยยิ้มที่แสดงถึงมิตรภาพจากใจของท่าน คุษฎีนิพนธ์เล่มนี้ไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้หากขาดข้อมูลจากท่าน

ขอบคุณกำลังใจจากเพื่อนรัก คนรัก คนใกล้ชิดและกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้ความสุขใจแทนคำว่าเหงา อ่อนแอ เหนื่อยล้า ท่ามกลางแรงกดดันในการทำคุษฎีนิพนธ์เล่มนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณพ่อสุวิทย์และคุณแม่อัจฉนา เขาวนั้ประยูร ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน ที่ให้ความสำคัญแก่การศึกษาของลูกหลาน ขอขอบคุณที่คอยเป็นกำลังใจ ให้ความรัก ความหวังใย ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ชีวิตที่ควรมีความอดทนและมุมานะ

ปานแพร เขาวนั้ประยูร

กันยายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(12)
สารบัญภาพผนวก	(20)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	8
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
สถานการณ์การท่องเที่ยวในอำเภอปาย แม่ฮ่องสอน	11
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	19
แนวคิดเกี่ยวข้องกับการให้ความหมาย “ปาย” และการสร้างอัตลักษณ์	47
แนวคิดเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของการสร้างความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ร่วม	77
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	93
การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	102
กรอบแนวคิดการวิจัย	104
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	111
วิธีการศึกษาและขั้นตอนการศึกษา	111
ผู้ให้ข้อมูลหลักสำคัญ	116
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	116

	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	118
	การวิเคราะห์ข้อมูล	120
	การนำเสนอข้อมูลและอภิปรายผล	122
บทที่ 4	“ปาย” พัฒนาการการท่องเที่ยวจากเมืองผ่านสู่แหล่งท่องเที่ยวใหม่	123
	บริบทอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	124
	พัฒนาการการท่องเที่ยวอำเภอปาย	130
บทที่ 5	อัตลักษณ์ปาย ความเป็นตัวตนที่ถูกสร้างขึ้น	175
	Utopia เป็น Utopai นครเมกกะของฝรั่งแบกเป้	178
	เมืองแห่งขุนเขา ป่าไม้และความหนาวเย็น	181
	เมืองแห่งยาเสพติด ผีน กัญชา	184
	ปาย “มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต”	186
	เมือง Artist สินค้า handmade	194
	จิบกาแฟหอมกรุ่นต้องเมืองปาย	198
	Pai In Love ปาย โรแมนติก รักกัน ได้ตลอด	200
	เมืองแห่งคนตรีเรคเก้	203
	ปาย is nothing	207
บทที่ 6	การสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม “ปาย”	213
	การสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านอาหาร	215
	การสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย	224
	การสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรม	228
	การสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านสิ่งของ สินค้าของที่ระลึก	233
	การสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านศาสนา ความเชื่อ เรื่องเล่า	240
	การสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านกิจกรรม งานประเพณี	246
บทที่ 7	ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	255
	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก “ปาย” โดยใช้ PEST Analysis	257
	การกำหนดแนวโน้ม (Trends) และการวางแผนจากทัศน์ (Scenario Planning)	272
	ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวอำเภอปาย	275

	หน้า
บทที่ 8 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	294
สรุป	294
อภิปรายผล	304
ข้อเสนอแนะ	313
บรรณานุกรม	317
ภาคผนวก	331
ภาคผนวก ก แผนที่ชุมชน	332
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	334
ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรม	337
ภาคผนวก ง ประวัตินักวิจัย	340

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงร้อยละของจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว ปี 2550	15
2	จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ที่ไปยังอำเภอปาย ปี พ.ศ. 2552- 2553	16
3	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้เยี่ยมชมเยือน นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ต่อคนต่อวัน ปี พ.ศ. 2552- 2553	17
4	แสดงร้อยละของจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน จำแนกตามกิจกรรมที่ร่วมระหว่างท่องเที่ยวในจังหวัดนี้ ปี 2550	18
5	การสร้างความเป็นจริงผ่านกระบวนการทางภาษาศาสตร์	54
6	Adoni และ Mane (1984) ได้แบ่งความจริงออกเป็น 3 ลักษณะ	56
7	ลักษณะการตีความ 3 ลักษณะตามมุมมองของ Stuart Hall	59
8	ความแตกต่างของการวางแผนแบบเก่ากับการวางแผนแบบฉากทัศน์	90
9	แนวคิดที่สำคัญของแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด	103
10	แสดงความสอดคล้องของคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	117
11	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวจำแนกตามหมวดค่าใช้จ่ายต่างๆ ปี 2550	158
12	กิจกรรม งานประเพณี 12 เดือนที่ถูกจัดขึ้นในอำเภอปาย	189
13	สรุปการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของการท่องเที่ยวในอำเภอปาย (PEST Analysis)	268
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง PEST Analysis และ SWOT	270
15	ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวปาย	284

สารบัญญภาพ

ภาพ		หน้า
1	สะพานประวัติศาสตร์	14
2	วัดน้ำสุ	14
3	หมู่บ้านจันทบูรบ้านสันติชล	14
4	ถนนคนเดิน	14
5	น้ำพุร้อนท่าปาย	14
6	กองเลน (ปายแคนยอน)	14
7	ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก	15
8	ธุรกิจบ้านพัก (Resort)	15
9	ธุรกิจร้านอาหาร (Restaurant)	16
10	ธุรกิจร้านอาหาร (Restaurant)	16
11	ระบบการท่องเที่ยว (Tourism System)	36
12	กระบวนการเรียนรู้ของคนสามารถมีได้ 3 แบบ	54
13	ขั้นตอนการวิเคราะห์การสื่อสาร	57
14	แสดงถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อสังคมและบุคคล	67
15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Personal Identity และ Social Identity	68
16	กระบวนการสร้างอัตลักษณ์	69
17	ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุ	72
18	ประเภทของสินค้าตามแนวคิดของ โบริยาร์ด	74
19	ระบบสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ โบริยาร์ด	75
20	กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค	76
21	แก่นสารของท้องถิ่นนิยมโดยผ่านการนำเสนอในรูปแบบที่แตกต่าง	79
22	องค์ประกอบส่วนผสมของสินค้าและบริการการท่องเที่ยว	84
23	การสร้างความแตกต่างด้านการแข่งขัน (Competitive Differentiation) ในด้านต่างๆ	85
24	การพัฒนาองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์	86
25	โครงการต่างๆ ที่ใช้วิธีการ Scenario ที่มีการใช้ในวัตถุประสงค์และการเน้นย้ำ ที่แตกต่างกัน	89

ภาพ		หน้า
26	ความสัมพันธ์ของขั้นตอนในการทำแผนการฉากทัศน์ (Scenario Planning)	93
27	กรอบแนวคิดในการวิจัย	109
28	กรอบแนวคิดในการวิจัย (กรอบแนวคิดทางทฤษฎี)	110
29	กรอบในการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว پای	115
30	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการทำการวิจัย	116
31	แสดงความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และการวิเคราะห์ข้อมูล	121
32	แผนที่อำเภอ پای จังหวัดแม่ฮ่องสอน	125
33	นาข้าวช่วงฤดูเก็บเกี่ยว	127
34	ไร่กระเทียมที่ปลูกหลังฤดูเก็บเกี่ยว	127
35	แผนที่อำเภอ پای	128
36	น้ำพุร้อนท่า پای	129
37	กองเลน (پایแคนยอน)	129
38	วัดน้ำฮู	129
39	หมู่บ้านจีนยูนนานบ้านสันติชล	129
40	แสดงองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบด้วย 11 ส่วน	131
41	รีสอร์ทที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม	139
42	ซากต้นไม้ที่ไหลมาตามแม่น้ำ پای	139
43	กิจกรรมการเดินป่าและการพักอาศัยร่วมกับชาวบ้านของนักท่องเที่ยวเดินป่า ชาวต่างชาติ	141
44	ร้านกาแฟที่เปิดโดยผู้ประกอบการจากภายนอก	142
45	ที่พักที่เกิดขึ้นมาในช่วงหลังปี พ.ศ. 2540 โดยกลุ่มผู้ประกอบการจากภายนอก	143
46	ร้านขายของที่ระลึกเจ้าแรกๆ ใน پای	144
47	กระดานประชาสัมพันธ์สาธารณะ	145
48	แผ่นพับโฆษณาร้านอาหาร	145
49	เสื้อยืดที่ผลิตออกมาจากโรงงานเพื่อตอบสนองกับนักท่องเที่ยวที่ขายใน ราคาถูก	147
50	การสร้างอาคารศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวบริเวณ پایแคนยอนหรือ กองเลน	148
51	แหล่งท่องเที่ยวใหม่ “ต้นไม้มหัศจรรย์”	148

ภาพ		หน้า
52	แหล่งท่องเที่ยวใหม่ “แผ่นดินแยก”	148
53	วัดศรีดอนชัย ตำบลเวียงเหนือ ซึ่งเป็นวัดแรกของอำเภอปายได้ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดมาแล้วหลายครั้ง และครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2553	149
54	วัดทุ่งโป่งได้มีการจัดทำพิพิธภัณฑสถานขึ้นเพื่อเก็บโบราณวัตถุต่างๆ อีกทั้งยังมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสักการะพระเจ้าพาราระแข่ง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสำคัญของชาวไทใหญ่	149
55	ถนนคนเดิน ที่ตั้งอยู่บนถนน ชัยสงคราม บริเวณท่ารถปาย ทั้งถนนจะปิดการจราจร	151
56	กิจกรรมการถ่ายภาพของนักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยว	151
57	ร้านค้าที่ให้บริการรถเช่าที่มีหลายราคาและหลายแบบตามความต้องการของนักท่องเที่ยว	152
58	รถประจำทางแบบธรรมดาและแบบปรับอากาศ รถตู้ ที่วิ่งให้บริการนักท่องเที่ยว	153
59	เครื่องบินเล็กที่ให้บริการระหว่างจังหวัดเชียงใหม่ – ปาย	153
60	ร้านกาแฟ Le Vintage ที่เปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวระหว่างเดินทางสู่อำเภอปาย	154
61	ร้านกาแฟ Coffee in Love ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในการเข้าไปถ่ายรูป	154
62	บาร์ที่มีการเล่นดนตรีเรกเก้	155
63	บาร์ที่มีการเล่นดนตรีแจ๊ส	155
64	ที่พักในอำเภอปายแบบต่างๆที่สนองกับความต้องการของนักท่องเที่ยว	156
65	บริการนำเที่ยวในพื้นที่อำเภอปายและส่วนที่ใกล้เคียง	159
66	ภาพยนตร์เรื่อง รักจัง กำหนดฉายเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2549	160
67	ภาพยนตร์เรื่อง ปายอินเลิฟ (Pai In Love) ปี 10 ธันวาคม 2552	161
68	หนังสือที่ตีพิมพ์เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวอำเภอปายแก่นักท่องเที่ยว	162
69	สถานที่ตั้ง ชมรมการท่องเที่ยว และกิจกรรมของสมาชิกชมรม	163
70	ความไม่เป็นระเบียบของการจัดตั้งร้านขายของที่ระลึก	164
71	กองขยะที่เกิดจากการบริโภคของนักท่องเที่ยว	165
72	กิจการในช่วง low season ที่ขาดการดูแลเอาใจใส่	165
73	ถังขยะที่รณรงค์ให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะให้ถูกที่	165

ภาพ	หน้า
74 ผู้ประกอบโรงแรมรณรงค์ให้แขกที่เข้าพักในโรงแรมใช้ปิ่นโตเมื่อออกไปซื้ออาหาร	166
75 งานเสวนา “ปาย 100 ปี หยุคตั้งหลัก...เหลือवलหลัง มองหน้า สู่การก้าวเดินที่มั่นคง”	167
76 บ้านดินหรือถู่ฝ่ง ที่ได้สร้างขึ้นเพื่อจัดแสดงแก่นักท่องเที่ยว ปัจจุบันได้เปิดเป็นห้องพักรับรองนักท่องเที่ยว	168
77 บ้านพักแบบแบบดินที่เปิดให้บริการเป็นบ้านพักในปี 2553	170
78 ริสอ์ดที่มีจุดขายเป็นชาวไต ทั้งสถาปัตยกรรมและการแต่งกายของพนักงาน	170
79 โปสการ์ดที่เขียนเรื่องราวปายในอดีต	171
80 เสื้อยืดที่เขียนถึงประวัติอำเภอปาย	171
81 แสดงพัฒนาการการท่องเที่ยวอำเภอปาย โดยแบ่งเป็นช่วงเวลา 4 ช่วงยุค	172
82 ยูโทเปียตามแบบของ Sir Thomas More	179
83 ช่างภาพเขียนบรรยายบรรยากาศเมืองปายในแนวคิด UTOPAI	179
84 การนำเอาชื่อ UTOPAI มาเป็นร้านค้า	180
85 โปสการ์ดมีการใช้คำว่า “UTOPAI”	180
86 เส้นทางคมนาคมมาอำเภอปายที่มีโค้งจำนวนมากจึงทำให้มีเสน่ห์เฉพาะตัว	182
87 ตราประทับโปสการ์ดที่เขียนข้อความจุดเด่นของปาย “ผู้พิชิตปาย 762 โค้ง”	182
88 การแต่งกายชุดปกากะญอ	188
89 แผนที่ชุมชนบ้านสบปิง ตำบลแม่ฮี้	188
90 เด็กชาวเขาเผ่ามูเซอที่เดินให้นักท่องเที่ยวถ่ายภาพในถนนคนเดิน	188
91 หญิงสาวที่แต่งกายแบบไทใหญ่เพื่อเข้าร่วมงานประเพณีของอำเภอที่จัดขึ้น	188
92 จุดถ่ายภาพของนักท่องเที่ยวที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทใหญ่หรือ ไต	189
93 เสื้อผ้าประจำถิ่นของคนจีนที่มีหลากหลายไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพเก็บไว้	189
94 งานประเพณีลอยกระทง	191
95 งานดับไฟเทียน (ไทใหญ่)	191
96 การแสดงของชาวไต	191
97 การละเล่นของชาวไต ฟ้อนนกกิ่งกะหร่า	191

ภาพ	หน้า
98 งานประเพณีปอยส่างลอง (บวชลูกแก้ว)	191
99 การทำบุญเพื่อเกี้ยวข้าวของชาวบ้าน	191
100 บ้านจำลองของเผ่าลาหู่	192
101 บ้านจำลองของเผ่าปกากะญอ	192
102 การแสดงของเผ่าลาหู่ที่แสดงขึ้นในงานปาย 100 ปี	192
103 แม่ค้าขายขนมพื้นถิ่นชาวไทใหญ่ที่แต่งกายในแบบชาวไทใหญ่	192
104 ข้าวเงี้ยวและข้าวสืมอาหารชาวไทใหญ่	193
105 กระบองทอดอาหารชาวไทใหญ่	193
106 ข้าวปุก อาหารพื้นถิ่นของชาวเมืองปาย	193
107 อาหารจีนยูนนาน	193
108 นักวาดภาพเหมือนที่บริการวาดภาพ เหมือนแก่นักท่องเที่ยวครั้งละ 40 บาท	195
109 สินค้าของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	195
110 เสื้อยืดที่ถูกผลิตตามระบบ โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว	196
111 การตกแต่งภูมิทัศน์ข้างหน้าธนาคารให้นักท่องเที่ยวถ่ายรูป	196
112 รีสอร์ทที่มีการตกแต่งที่สวยงาม	196
113 การตกแต่งร้านกาแฟในแบบ โรแมนติก	199
114 ร้านไอศกรีมที่มีการตกแต่งอย่างสวยงาม	199
115 ร้านขนมเค้กและร้านกาแฟเมืองปาย	199
116 ร้านกาแฟลำน้ำปาย	199
117 ร้านกาแฟที่วัยรุ่นนิยมไปถ่ายภาพ	199
118 ร้านกาแฟที่บริการเป็นแห่งแรกในปาย	199
119 เกสต์เฮาส์แห่งหนึ่งซึ่งเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องปายอินเลิฟ	202
120 ปายแคนยอน แหล่งท่องเที่ยวดังของอำเภอปายที่ใช้เป็นสถานที่ในการถ่ายทำ	202
121 นักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับการถ่ายภาพที่แสดงให้เห็นว่าตนเองได้มาท่องเที่ยวแล้ว	202
122 ไปสเตอร์งานดนตรีเรกเก้	205
123 ป้ายที่วาดภาพเป็นการแต่งกายแบบเรกเก้สำหรับนักท่องเที่ยวถ่ายภาพที่ถนนคนเดิน	206

ภาพ	หน้า	
124	ร้านดนตรีเรกเก้ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	206
125	การ์ตูนที่เขียนล้อ “Pai is nothing”	209
126	เสื้อยืดที่สกรีนคำว่า “do nothing in Pai”	209
127	อัตลักษณ์ป้ายที่ถูกสร้างขึ้นในแต่ละยุค	210
128	ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ป้าย	212
129	ความสัมพันธ์ของระดับการให้ความหมายของวัตถุ	214
130	ร้านขายขนมจีนที่มีก๋อมน้ำให้ลูกค้านั่ง	217
131	ขนมจีนน้ำเงี้ยวถูกนำมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม	217
132	ข้าวส้มและข้าวเงี้ยว อาหารพื้นถิ่นไทใหญ่	217
133	ถั่วเน่า ซึ่งเป็นอาหารหลักของชาวไทใหญ่	217
134	ถั่วเน่าแผ่น	218
135	น้ำพริกคั่วทรายในรูปของฝัก	218
136	ขนมอะละหว่า ข้าวหย่ากู่ ข้าวต้มหัวอก ขนมกล้วยต้ม ที่วางขายในงานเทศกาลประจำปี	219
137	ถั่วทอดที่วางขายนักท่องเที่ยวบริเวณถนนคนเดิน	220
138	อาหารจีนยูนนานที่ชาวบ้านในชุมชนจีนสันติชลร่วมกันทำเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว	220
139	ร้านขายน้ำสมุนไพรในป้าย	221
140	ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุน้ำสมุนไพร	221
141	โปสเตอร์การจัดงานขันโตกริมแม่น้ำปายของกลุ่มแม่บ้าน	222
142	ริมแม่น้ำปาย สถานที่จัดงานขันโตก	222
143	ร้านกาแฟที่มีชื่อในอำเภอปาย	223
144	ร้านกาแฟที่มีการอำนวยความสะดวกด้านการให้สัญญาณอินเทอร์เน็ต	224
145	การตกแต่งหน้ากาแฟให้มีความแตกต่างกับร้านอื่น	224
146	พิธีกรที่แต่งกายแบบชาวไทใหญ่ในงานดับไฟเทียน	225
147	คนในชุมชนแต่งกายในแบบไทใหญ่เพื่อเข้าร่วมงานของอำเภอที่จัดขึ้น	225
148	พนักงานขายขนมจีนใส่ชุดแบบไทใหญ่บริการแก่นักท่องเที่ยว	226
149	การแต่งกายของพนักงานเพื่อต้อนรับแขก	226
150	เด็กชาวมูเซอใส่ชุดประจำเผ่าเพื่อบริการถ่ายรูปร่วมกับนักท่องเที่ยว	226

ภาพ	หน้า	
151	ชุดที่ชุมชนบ้านสันติชลได้เตรียมไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ถ่าย	226
152	การแต่งกายของนักท่องเที่ยวที่เป็นไปตามยุคสมัย	227
153	ร้านขายรองเท้าบูทแบบเกาหลีที่วางขายที่ถนนคนเดินเมืองปาย	227
154	ศาลจังหวัด อำเภอปาย ที่มีการใช้อาคารไม้ในแบบของเรือนไทใหญ่	230
155	บ้านพักนายอำเภอที่ได้ถูกปรับไปเป็นพิพิธภัณฑสถานบ้านพักนายอำเภอปาย	231
156	บ้านดินหรือกุ้ง ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นบ้านพักไว้รองรับแก่นักท่องเที่ยวใน หมู่บ้านสันติชล	232
157	โคมไฟแบบจีนถูกนำมาตกแต่งสถานที่ท่องเที่ยวบ้านสันติชล	232
158	ชื่อร้านค้าที่มีการเขียนเป็นตัวอักษรภาษาจีน	232
159	หลักกิโลเมตรที่กลายเป็นอุปกรณ์ประกอบการถ่ายภาพของนักท่องเที่ยว	234
160	กระดานโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่ในบริเวณถนนราษฎร์ดำรง	235
161	ป้ายประชาสัมพันธ์ที่ติดไว้หน้าว่าการอำเภอปาย	235
162	สมุดจดบันทึกที่ได้นำเอาสัญลักษณ์จราจรมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้า	235
163	เสื้อยืดที่นำเอาป้ายจราจรมาใช้ในการทำตลาดขายเพื่อเพิ่มมูลค่า	235
164	ร้านขายของที่ระลึกที่ได้มีการบริการเขียนโปสการ์ดและบริการส่ง โดยมีตู้ ไปรษณีย์ขนาดเล็กตั้งอยู่ในร้าน	236
165	ตราประทับที่ร้านขายของที่ระลึกมีไว้เพื่อบริการที่เน้นถึงความเป็นปาย ผ่าน คำพูด “ผู้พิชิตปาย 762 โค้ง”	236
166	ตู้ไปรษณีย์บริเวณร้านค้าต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวถ่ายภาพร่วมเพื่อเป็นที่ระลึก	236
167	ร้านอาหารที่มีการนำเอาของเล่นเมื่อประมาณยี่สิบปีที่แล้วมาวางขายและ ตกแต่ง	238
168	ร้านอาหารที่นำเอาจานสังกะสีมาใส่อาหารเพื่อทำให้ผู้บริโภคถึงเหตุการณ์ ที่ผ่านมาในอดีตของตน	239
169	ปิ่นโตที่ผู้ประกอบการรณรงค์ให้ผู้เข้ารับบริการใช้เพื่ออยากให้ผู้ใช้เข้าพนักถึง บรรยากาศเมื่อก่อนและเพื่อลดการใช้พลาสติก	239
170	รถเก่าที่ให้บริการนักท่องเที่ยวในการถ่ายภาพร่วม	239
171	รูปปั้นพระนเรศวรและพระนางสุพรรณกัลยา	242
172	ประตูเมืองปายที่เหลืออยู่ในปัจจุบันซึ่งเรียกว่า “ประตูผี”	243
173	กำแพงเมืองเก่าที่ยังหลงเหลือบริเวณด้านหลังวัดศรีดอนชัย	243

ภาพ		หน้า
174	การบูรณะวัดศรีดอนชัยเพื่อรองรับการท่องเที่ยว	244
175	การทำป้ายบอกทางวัดศรีดอนชัยให้แก่นักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม	244
176	ป้ายสะพานข้ามแม่น้ำปายในปัจจุบัน	245
177	ป้ายสะพานข้ามแม่น้ำปายที่มีการเขียนผูกโยงเรื่องราวกับสงครามโลกครั้งที่ 2	245
178	ร้านค้าบริเวณสะพานประวัติศาสตร์ท่าปาย ที่ไม่ได้รับการจัดระเบียบให้เรียบร้อย	245
179	รำกิ่งกะหล่ำ	247
180	กำโต (รำสิงโตหรือเชิดสิงโต)	247
181	งานประเพณีดับไฟเทียน ซึ่งเป็นงานประเพณีของชาวไทยใหญ่ จัดขึ้นที่วัดหลวง	249
182	ขบวนแห่งานประเพณีภาคห่อเมืองปาย	250
183	แม่ค้าแต่งกายแบบชาวไทยใหญ่	250
184	การแสดงของชาวไทยใหญ่	250
185	งานประเพณี ปอยส่างลอง หรือ งานบวชลูกแก้ว ของชาวไทยใหญ่ ที่จัดขึ้นที่วัดป่าขาม	251
186	การสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภอปาย	254
187	องค์ประกอบของ PEST Analysis	257
188	องค์ประกอบสำคัญในการกำหนดแนวโน้ม	272
189	สรุปยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา	293

สารบัญญภาพผนวก

ภาพผนวก		หน้า
1	แผนที่ชุมชน	333
2	การร่วมมือกันของภาครัฐและชุมชนในการจัดการประชุมครบรอบปายร้อยปี	338
3	การร่วมมือกันของชุมชนในการจัดงานทำบุญ	338
4	การเข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาปาย	338
5	การเข้าร่วมเวทีเสวนาเรื่อง เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มิตรสิ่งแวดล้อม ณ ที่ว่าการอำเภอปาย	339
6	การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์งดแอลกอฮอล์ ไม่เดินสูบบุหรี่ในถนนคนเดินปาย	339
7	การเข้าร่วมการเลือกตั้งประธานชมรมการท่องเที่ยวปาย	339